





45

DISPUTATIO PHYSICA  
*De*  
**MISSTIONE,**

*Qvam.*

**Divinâ favente gratiâ, nec non**  
Permissu Incluti Philosophorum Collegii in,  
celeberrima A Ca De Mla LipsIensi.

*Hl. die Nonas Junij.*

SUB PRÆSIDIO  
**M. JOH. AUGUSTINI EGE-**  
**NOLPHI, Erfurtensis,**

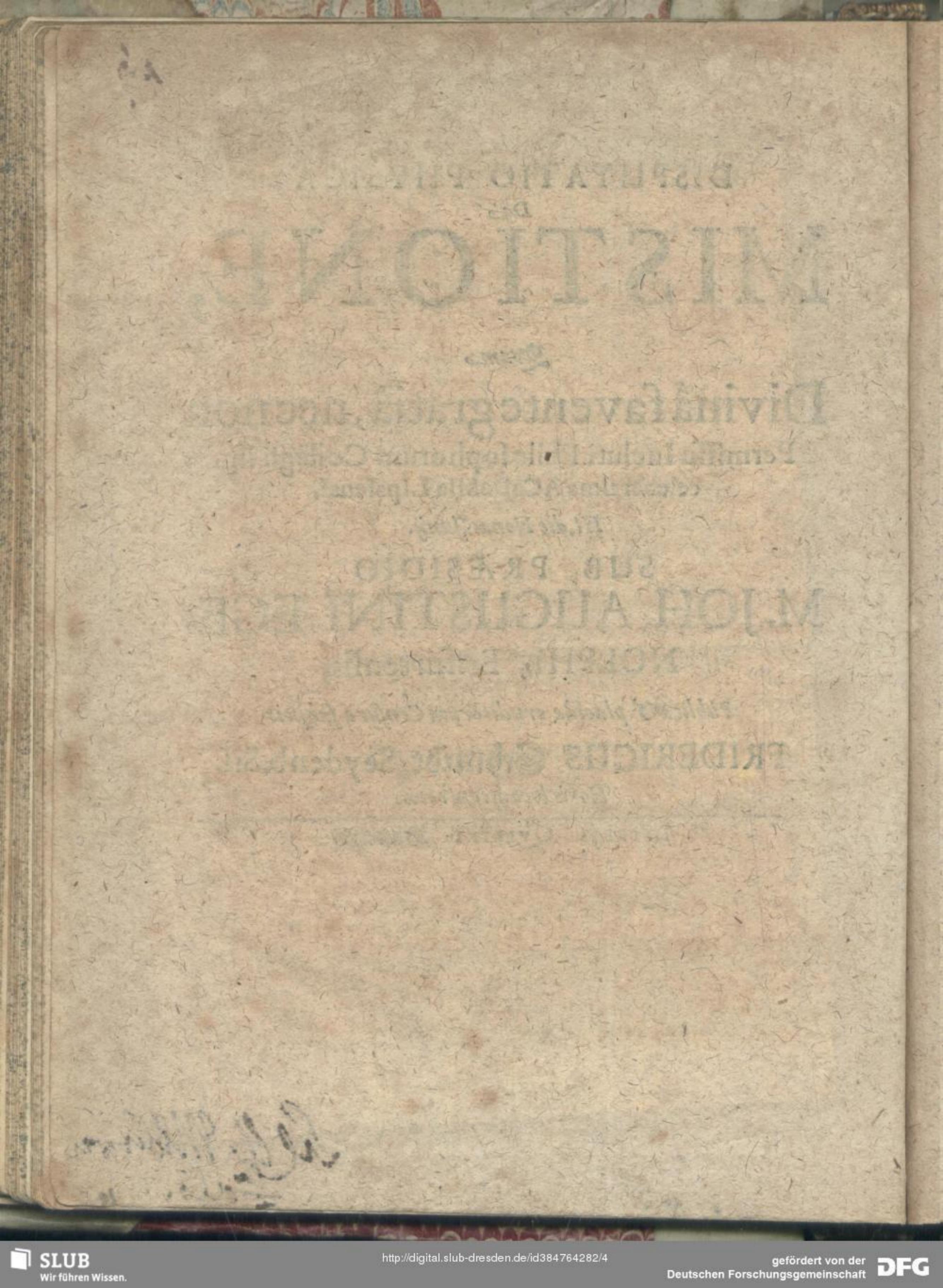
*Publicæ & placidae eruditorum Censura subjicit*  
**FRIDERICUS Schmidt/Seydenb.Sil.**  
*Horis locoq; consuetis.*

---

LITERIS QVIRINI Bauchs/

*Seff. Mllbrn  
Gall.*

• , 6



a. & w.

**M**ulta & magna inter Philosophos variis de rebus sunt controversiae, eaque eò extenduntur, ut, licet duovel tres hanc in sententiâ convenienter, in aliâ tamè longissimè alter ab altero recusat. Inter res hanc controversias mixtionem etiam deprehendimus, quæquâ plurimus intricata sit difficultatibus, nemo non videt, ita etiam, ut ab iusdem consideratione sapientis multi deterreantur. Interim tamè nos omnem animum non abjecimus, sed placidam hodie de èstuu Φλογίαν instiuentes, illam, ut à Philosopho consideratur, quoad fieri poterit, proponemus. Quia vero ut Scaliger Exerc. 359. Sect. 1. enquit, nostra in litterarum studiis peregrinatio sine supernâ Luce miserabilis erratio, idcirco a teum, à quo omnia, in quo omnia, & absq; quo nihil, DEUM scilicet O. Max. nos converimus, & Patrem omnipotentem, ut per Filium Salvatorem Spiritus S. sui Numinis sine quo nobile est in homine, nobis adesse, mentes nostras ducere, lingvas nostras regere, & voces nostras formare velit supplices rogamus quod primitia iste Academicæ nostræ feliciter inchoentur, felicius continuentur, felicissimè terminentur. Sit itaque cum hoc auxiliatore nostro

## I. THESIS.

**N**omen mistionis à miscendo, id est, componendo, quia corpora per mistionem sive compositionem Elementorum constituantur, dictum est, & Græcis quoq; μιξις, quemadmodum & corpora ex

A 2

ele-

Elementis confusa, mixta sive mista grecis mixta dicuntur; & ab Hebraicā radice מִשְׁׁתַּח misquit, unde מִשְׁׁתַּח mistio, deducta videntur. Vide Orig.Becm. p. 508.

*Tb. 2.* Sumitur autem vox mistionis dupliciter; Prior modo fusā significatione (late) pro ea, qvæ aliás dicitur mistio artificialis, qvo pacto misceri dicuntur illa, qvæ quidem junguntur invicem, sed sine alteratione & metamorphosi totius substantiæ omniumq; accidentium secundum Arist.Lib.1.de Gen.&Corrup. c.10. Hoc sensu etiam misceridicuntur, qvæcunq; alijs accumulantur, & qvæ partium appositi constant, sive propriam formam retineant, ut triticum junctum milio; sive non retineant, ut aquæ gutta vino infusa.

*Tb. 3.* In qvâ acceptione mistionis vocabulum iterum sumitur sive pro appositione, scopro confusione. Quemadmodū ipse Arist.loco já citato T.85.distinguit: Appositiō est, in qua ea, qvæ inter se miscentur, in tam partes parvas secantur, ut unaq; qvæ sensu minimè appareat, & ita conjunguntur, verbi gratia farina hordei & tritici. Confusio est, in qua ea, qvæ miscentur, non modo in minimas partes, qvæ non conspicuntur, secantur, sed ita inter se confunduntur, ut separari nequeant; ut si aquâ vinum diluo, ita invicem illa confunduntur, ut discerni non possint. Vid. Magir.e. 10.l.3.de mixt.

*Tb. 4.* Posteriori modo mistio sumitur propriè prout nomine mistibilem à elementorum sub una substantiali forma aliquius misti refracti singulorum mistilium propriis formis. Mistum enim unum sit, non solum continuatione, sed & formâ.

*Tb. 5.* Et hoc modo mistio iterum sumitur dupliciter, sive promistione Chymica, quam nos immediatam appellare possumus, quando sc. ex tribus istis principiis Chymicis, sale nimirum Sulphure & Mercurio, omnia misceri tradunt; seu pro missione Elementari, qvæ à nobis mediata forsitan non incongruè respectu prioris dici potest; & hæc est, quam eum Physicis jam propinquimus.

*Tb. 6.* Dari autem hanc mistionem à variis variè disputatur, nec defuerunt, qvi eandem penitus nobis negarunt, quo deinde Conimb.c.10.p.334. Nos affirmativam tenentes mistionis existemus;

mentiam constanter asseveramus, & licet rationes statim apponere possumus, illas tamen, ne Theses haec nostrae nimium excrescant, ipsi conflictui reservamus.

Tb. 7. Explicato hunc in modum mistionis nomine, ad rei definitionem nos accingimus, quæ à Philosopho c. 10. Libri I. de gen. & Corr. in fine proponitur, quod sc. mistio sit miscibilium alteratorum Unio.

Tb. 8. Quam definitionem, licet eandem rejiciat Rodericus de Arriaga Disp. 4. de gen. se & 7. nos tamen cum Philosophis aliis ambabus arripimus, atq; genus & differentiam evolvimus.

Tb. 9. Generis loco ponitur Unio. Dicitur autem ita, quia necesse est ea, quæ miscentur, in unam substantialem formam uni- ri & concrescere. Nam miscibilia per mistionem desinunt esse id, quodante mistionem erant, & in naturam medium transiunt, ut sicuti quælibet particula aquæ est aqua, & tota est aqua, ita illud citiam, quod ex mistione resultat, & totum, & singula ejus pars habet idem respectu mistionis nomen, & eandem definitionem. Notandum autem hic, quod unio non accipiatur generaliter pro quavis conglutinatione aut congregatiōne, siquidem & compositio Vnio est, & secundum quosdam etiam generatio Vnio est, sed intelligi tur per Unionem ejusmodi transmutatio, quia miscibilia sunt unum specie & elementa quatuor migrant in unam naturam, quæ est ab istis elementis distincta. Secundum Schaff. Phys. Spec. 3. c. 1.

Tb. 10. Differentia sequentibus explicatur verbis, miscibilium alteratorum. Unionem enim illam præcedat oportet mutua mistilium alteratio, quæ eorum qualitates sese invicem obtundant, & ad moderationem quandam & proportionem redigant. Conimb. artic. 2. quæ st. 2. c. 10.

Tb. 11. Notetur autem hic rursus miscibilia dupliciter intellegi, seu materialiter seu formaliter. Materialiter miscibilia sunt corpora illa quæ misceri apta nata sunt, & haec sunt elemen- ta; formaliter, in quantum miscibilia, hoc est corpora elemen- taria actui mistionis subjecta, & agentibus sive generantibus sub- strata, unde etiam statim additur in definitione, eaq; completur voce alteratorum. Alteratio autem est a generantibus, nimirum illud

illud agens, quod ex materia aliqua, & sic etiam ex elementis producere nititur, illa variis modis alterat, & alterando disponit ad certam & determinatam aliquam formam suscipiendam. Quo pertinet illud effatum Physicum; Idem est agens disponens materiam, & inducens formam.

Tb. 12. Præmissa jam aliquati definitionis explicatione, porrò in requisita mixtibilium inquirendum, ut partim definitio lux major accendatur, partim vero ipsa mixtionis natura clarus natescat. Primo autem per miscibilia intelliguntur ea, quæ per se subsistere possunt, qualia solæ sunt Substantiæ, exclusis accidentibus, quæ neq; invicem, neq; cum substantiis misceri dicuntur. Rationem sat & sufficientem addunt Conimb. quia mixtio non sit accretio, seu alteratio: & probant exinde, quia tam quod augescit, quam quod alterationem subit, integra manent, cum tamē es, quæ miscerentur, non ita se habeant. Ob quam modō nominatam rationem neque accidentia cum subjectis, ut candor cum corpore, neq; ipsa accidentia cum aliis accidentibus, ut candor cum dulcedine misceri queunt; siquidem istiusmodi affectus post mixtum, conjunctionem incolumes perseverant. Ideo nec hoc oblivioni tradendum, quod ea, quæ miscerentur, ejusmodi esse debeant, ut per se coherere valeant, quod accidentia minime convenit. Hinc Arist. lib. 4. Meteor. cap. ult. Anaxagoram carpit, quod omnia in Chao mixta fuisse, & Anaximandrum, qui omnia misceri posse existimare: cum multa sint, quæ ut consistere per se nequeant, cujusmodi sunt accidentia, ita nec misceri ulla ratione possunt.

Tb. 13. Secundo miscibilia debent esse contraria, ita tamen ut eandem habeant communem materiam, & sint invicem agentia & patientia. Quædam quidem agunt, & non patiuntur, nimirum quibus materies eadem non est. Verum horum non est mixtio. Quare nec medendi scientia sanitatem, nec sanitas eadem mixta corporibus efficiunt. Arist. c. 10. l. i. de Gen. tex. 88. Quibus Aristoteles verbis declaratur quo pacto fiat mixtio, & quæ dicantur miscibilia. Aitq; iste primum, quædam corpora esse activa, quædam passiva, ut liquido constat: sed non omnia hæc misceri posse, cum præter id opponat ea habere communem materiam, ut paulo superius dictū fuit. Vnde est quod cœlestia corpora agunt in sublunaria, non ta.

men

meri ab eis patientur. Ea igitur tatum misceri possunt, quae mutuæ  
activa & passiva sunt, ad quod requiritur materiæ convenientia; sed  
ea non sufficit, verum ulterius etiam requiritur, ut sint studia ipsæ  
talia, quælla facile dividere & communiquer possunt, etiam in minutissi-  
mas partes, sic enim melius uniri possent. Arist. cap. 10. text. 88.  
Ideoq; lapis ferro non miscetur, neq; alia, quæ prædura sunt, dicit  
in acervum, aut alterius generis compositionem coire valcent.

Tb. 14. Tandem etiam hic notandum in actione & passi-  
one hac necessarium esse, ne unum nimis prædominetur alteri, sed  
in ea proportione & excessu, qui perit a forma, ad quam mixtio  
illa ordinatur, ac proinde quæ sufficiat ad utrumq; ex miscilibus  
corrumpendum secundum Dd. Complut. disp. 9, de mixt. Q. 3. §. 2.  
id quod & ipse vult Aristoteles, qui jam sibi citato c. 10. text. 89.  
dicit: Quando potentias ad quantur æqualiter, tunc transmutatur  
utrumque in dominans ex sui ipsius natura: non generatur enim  
alterum, sed medium commune.

Tb. 15. Tertium miscibile requisitum est, ut id, quod  
misceatur, sit separatum ante mixtionem: quam conditionem ad-  
dixit Arist. in lib. de Gen. c. 10. T. 83. his verbis: Dicunt quidam non  
benè, quia omnia quandoque simul esse dicunt, & mixta esse; non  
enim omne omni miscibile est, sed oportet existere separabile ut-  
rumq; mixtorum. Neq; hoc immrito, si enim miscibilia non es-  
sent a se mixtionem separata, sed conjuncta, qui misceri possent,  
forsitan actus iste non mixtio, sed firmior unitio dicendus esset.

Tb. 16. Quarto deniq; necesse est, ut certa sit proportio &  
quantitas eorum, quæ inter se miscentur. Si enim multa cum pau-  
cis, vel magna cum parvis conjugantur, mixtionem non efficiunt,  
quoniam id, quod superat, alterum hoc modo in suam naturam  
convertit & intermit. Arist. ibid. t. 89.

Tb. 17. Hinc ergo manifestum evadit, elementa maxime  
esse miscibilia, quia hæc invicem sunt agentia & patientia per pri-  
mas qualitates. Et quia in mixtione elementa viribus sunt ferè pa-  
ria, ideo alterantur, & ex iis nova quædam forma gignitur & co-  
pularur, quod & ipsum mixtionis nomen significat.

Tb. 18. Et hoc est, quod etiā Philosophus ipse affirmat, inqui-  
ens, miscibilia non int̄crire, sed scr̄ari i. de Gen. tex. 82. quæ pluri-  
bus

ibns comprobati in verbis. Non enim meta qualitatum sit alteratio absq; ulla substantiae mutatione, sed actione & perpeſione mutua, facta per qualitates. Substantiae totae communiauptur, contemperantur, & ita novus quidam obicitur actus, qui quali communis fit omnibus Elementis & qualitatibus mixtis, & sic tanquam vinculum contrariarum naturarum, sub quo concordi pace ligantur.

**Tb. 18.** Et haec est natura ipsius mistionis, in qua eā Unionis & alterationis. Ulterius jam nobis disquirendum de nobili illā qualitate, An & quatenus Elementa sint in mistis, & quomodo in iisdem maneat. Ubi statim præoccupamus, nos non de mistione, sed de mistis quæcetera, aliud enim est quando dico, Elementa esse in mistione, tanquam actu & motu, aliud eadem esse in mistis, tanquam rebus perfectis & completis.

**Tb. 19.** Dicimus autem Elementa in mistis esse non quidem formaliter, sive secundum totam substantiam suam, sed tantum duarum, sive virtualiter. Quam sententiam nostram confirmat Aristoteles Lib. 1. de Gen. cap. 10. t. 84. Ubi dicit, quæ in mistionem recipiuntur, quodammodo esse, & quodammodo non esse; nam actu inquit non sunt, virtute autem sive potestate insunt.

**Tb. 20.** Statim autem notandum, Philosophum h. I. loqui de Elementis ratione Substantiarum, & quantum ad Formas illorum substantiales, non ad eorum qualitates attinet. De qualitatibus enim Lib. 2. de partibus animalium c. 1. inquit, quod ex ipsis conficiatur mistorum compositio, Verba habent ita; Prima compositio statui potest ea, quæ ex primordiis conficitur iis, quæ nonnulli elementa appellant, terram dico, aquam, aërem, ignem; sed melius fortasse dici potest, ex virtutibus confici Elementorum. Humiditas enim & siccitas, & caliditas & frigiditas materia sunt corporum compositorum.

**Tb. 21.** Equibus apparet, sententiam Aristotelis hanc esse, Elementa scilicet quoad formas suas substantiales esse & manere in mistis virtualiter, nempe secundum qualitates suas proprias, Calorem scilicet frigiditatem, humiditatem & siccitatem. Quæ qualitates ex se spectatae in mistis insunt formaliter, licet non integræ maneat, sed refringantur, vel immittantur.

**Tb. 22.**

*Tb. 22.* Unde constat, qvod valde errant ii, qui statuunt mis-  
cibilium formas in unione planè aboleri. Hoc autem conceden-  
dum non est, certò enim constat, misum qvodlibet in ea, è qvibus  
primò est constitutum, resolvi posse, & proinde formas non pen-  
itus aboleri, alias enim in resolutione & putredine nova foret ge-  
neratio, qvæ tamen absurdia.

*Tb. 23.* Deinde etiam Unionis natura repugnat, qvæ in ipso  
missionis actu deprehenditur; materiæ enim plurim Elemento-  
rum copulantur inter se & componuntur, jam si formæ Elemen-  
torum abolerentur, qvalis fieret copulatio & Unio, qvam tamen  
in mistione reverà fieri necesse est, qvando formæ Elementorum  
misti formæ subjiciuntur, & hæc ex illis producitur.

*Tb. 24.* Quidam etiam, ut Anaxagoras & Empedocles, qvos  
Dd. Conimb. antiquos naturæ interpretes vocant, præterea et-  
jam Stoici, & secundum qvosdam, Plato, statuerunt, qvod Ele-  
menta, qvoad formas Substantiales in mistis insint, qvorum ve-  
stigiis pleriq; è posterioribus Philosophis institere, et si & hi non  
parum inter se dissenserint, de qvibus vide Conimb. Lib. I. c. 10.  
qva st. 3.

*Tb. 25.* Sententiam autem hanc falsam esse probbo, qvia  
nulla vera hoc modo sit mistio, sed tantum comppositio & conser-  
vatio qvædam diversorum corporum, ex qvibus continuum effi-  
citur corpus. Quatenus enim Elementa actu sunt, eatus nihil  
aliud esse possunt, qvam id qvod sunt. Jam vero in omni mistione  
nova acquiritur forma, ubi autem nova forma, ibi priores abo-  
lentur.

*Tb. 26.* Sed objiciat aliquis formam misti non impedire,  
qvo minus & Elementorum formæ sint, maneatve in mixto.  
Qvam objectionem solvit Excellentissimus Zeisoldus, in notis  
super Physicam Jachæi lib. 6. c. 14. p. m. 517. Dicimus de se repugna-  
re, tot formas substantiales, specie diversas, in uno composite  
Physicō dari. Non enim esset id ens unum per se Physicum, cum  
constaret ex aggregatione multarū formarū substantiarum. Ubi  
enim plures formæ substantiales specie distinctæ atq; diversæ, ibi  
plures essentiæ specificæ, adeo q; non essentia vel Forma una. Sub-  
jicit: ut præterea nihil de substantia Elementorum in mistis relin-  
quatur, præter solam eorum materiam. Unde

B

*Tb. 27.* Unde sic concludimus; Si elementa statuantur actu, & in quantum sunt elementa certæ & definitæ naturæ per formas suas substantiales esse in mixtis, sequitur mixta non esse unius naturæ, sed ex diversis naturis, & quidem actu completis constantia. Qvod consequentum absurdum sit, etiam antecedens tale esse, consequitur.

*Tb. 28.* Verum objiciat nobis aliquis; ubi est materia elementorum, ibi etiam sunt eorundem formæ. Atq; in mixtis est materia elementorum E. Major ex eo probatur, quia materia numerum est sine sua forma. Ergo nec materia Elementorum erit sine suis formis. Ad quod argumentum respondemus majorem sic limitando; ubi est materia elementorum, ut elementa sunt, ibi quoque sunt formæ elementorum. Velsic, ubi sunt elementa suis formis praedita, ibi etiam una sunt elementorum formæ. Et sic negatur minor, quia elementa non quatenus elementa, sunt in mixto, qd. quatenus sunt materia ad formam mixti concurrens, & cum hæc ipsum mixtum constituens.

*Tb. 29.* Iterum insurgat quæspicere; Quæcunque miscentur, ea non abolentur. Elementa in mixtione miscentur. Ergo in mixtione non abolentur, & ita per consequens in mixto secundum substantiam manent. Major probatur ex Th. 25, & ipsa ratio hoc evincit, quomodo enim misceri possunt, quæ non manent, & quomodo uniti possunt, quæ non sunt? Minor vero extra controversiam est. Verum respondemus, vocabulum aboleri esse æquivocum, ideo quæ disting. inter aboleri simpliciter, & secundum quid, & sic major limitanda; Quæcunque miscentur ea non abolentur scilicet simpliciter, & sic concedimus totum argumentum. Elementa enim in mixtione tantum secundum quid, nimimum secundum formas aboleri modo diximus, & sic non simpliciter abolentur, quia materia eorundem remanet.

*Tb. 30.* Multo minus eorum sententiam approbamus, qui docent, Elementa cum ratione suæ substancialiæ, tunc ratione qualitatum rursus interire & aboleri, & tantum duarum sive potestate remanere. Si elementa penitus intereunt, tunc nihil aliud possunt constitui, cum tamen videamus, ex elementis tanquam principiis mixta produci, immo illa etiam inter se commisceri. Jam si commiscentur, non intereunt.

Nec

*Tb. 31. Neq; etiam ultimo elementa secundum solas qua-  
litates in mixto manent. Si enim tantum secundum qualitates &  
non secundum substantiam manerent in mixto, qvomodo dici pos-  
set, qvod mista corpora constituantur aut misceantur ex elemen-  
tis. Absurdum enim foret dicere mixtum corpus, in qvo nullum est  
elementum.*

Tb. 32. Firma ergo adhuc nostra stat sententia, quam su-  
pra Th. 21. proposuimus, qvoad nimirum elementa tam qvoad for-  
mas suas substantiales virtualiter, qvam qvoad proprias suas quali-  
tates formaliter in mistis insunt. Non autem ita insunt, ut erant  
anteqvam mistum ingrederetur, hoc enim si statueremus, opinio-  
ni supra Th. 26. refutatæ favere videtur, sed necesse est, ut ele-  
menta tūm qvoad formas tum qvoad qvalitates suas refringantur,  
castigantur, ad mediocritatem rei mistæ convenientem redigan-  
tur, & temperentur. Sunt ergo elementa in misto secundum gra-  
dus remissiores & castigatos; non sunt ibi secundum gradus prio-  
res & intensos: cum per mistionem isti gradus quasi sint corrupti &  
debilitati. Insunt actu secundum gradus istos remissos; insunt du-  
ravæ qvoad priores gradus, qvos actu amplius non obtinent, & sic  
ad communem temperiem redacta constituunt aliam speciem &  
formam corporis mixti.

*Tb. 33.* Ex his ergo constat, minus necessarium esse, ut fiat  
æqualis primarum qualitatum jam refractarum & castigatarum  
secundum gradus æquales concursus, quem alias temperamen-  
tum ad pondus vocant, sed sufficit, ut illæ pro naturâ misti tempe-  
rentur, & de illis mixto aliquid tribuatur, licet secundum gradus in-  
æquales saltē, tamen quantum par est; quod alias cœni per ame-  
num ad justitiam ab Autoribus vocatur.

Tb. 34. Hoc enim nisi fieret, & Elementorum qualitates gradibus æqualibus ad misti constitutionem concurrerent, multa certè mista unius ejusdemq; essent naturæ, nullaq; alia forsitan inter omnia corpora naturalia statui posset Differentia, quām quod quædam plus habeant de Elementis & eorundem qualitatibus æquali gradu sibi cōmunicatis, quædā vero minus. Sicut exempli gratiâ vinum cum aquâ æquali gradu mistum in cantharo, & vi-  
num ex eodem, quo prius, dolio desumptum cum aqua ex eodem,

qvō prior, fonte haurita æquali gradū mistum in amphora differeunt. Cum tamen contrarium soleres naturæ scrutatores cum ipsa rerum natura abunde satis demonstrent.

*Tb. 34.* Qvapropter recte Aristoteles lib. I. de Cœlo c. 2. tit. 7. inquit mistum moveri secundum elementum prævalens si-  
ve prædominans. Qvibus verbis procul dubio eò respicit Philosophus, ut ostendat, unicuiq; corpori qualitates suas proprias, vires & efficacias, immo naturam propriam esse, qvibus ab aliis distingua-  
tur omnibus, & hæc dependere ab elemento in uno quoque cor-  
pore prædominante, ut e. gratia ea, in qvibus ignis prævalet, cali-  
dioris sint naturæ, quam alia in qvibus hic non prævalet, & ea, in  
qvibus terra prævalet, siccioris sint naturæ, quam alia in qvibus  
ignis prævalet & sic in aliis.

*Tb. 34.* Et hisce veram de mistione sententiam nos propo-  
suisse putamus, quam unanimi consensu præstantissimi qviq; Philosophi approbant, imprimis ipse Aristoteles, & qui in eum  
commentati sunt Dd. Conimb. saepius citati, nec non Averroes  
Comm. 67. lib. 3. De Cœlo, Zabarella lib. de Mist. c. 7. aliiq; plurimi.  
Si qvi sunt qvi contra sentiunt, ipsi conficiunt ut interesse ve-  
llint, per amanter eosdem rogamus, nulli enim vel nostra, si qvæ  
sunt, communicando, vel communicata amicè recipiendo deeri-  
mus. Interim veniam petimus, si in re tam subtili, tamq; contro-  
versa hallucinatus forsan fuerit juvenilis noster animus, & ubi ad  
majora nobis fuerit concessus aditus, majora etiam præstituros  
nos promittimus.

#### Consecaria.

*Elementa in mixto non intereunt.*

*Mixto non est pura alteratio.*

*Mixto diffri a generatione mixtorum.*

*Non omnia omnibus miscibilia.*

*Positò perfectè mixto, ponuntur omnia 4. elementa.*

---

**F**Ir fabricando faber, cultissime SCHMIDIE, doctas  
Artes versando doctior usq; redit.

Perge ita paulatim & pedentim, perge GRADATIM,

Et Faber in Sophico culmine doctus eris.

Dn. Candidato gratulabatur

Hieronymus Kromayer, D. P., P.

F I N I S.



